

8. A mikrofilmek megőrzése. Védeni kell fizikai, kémiai, biológiai károsodástól, rendszeresen ellenőrizni kell a tárolási feltételeket. Megsérült mikrofilmeket hibátlanokra kell cserélni, ajánlott egy újabb másolat készítése, ha ez nincs új felvétellel kell pótolni. Biztonság okából célszerű több másolatot készíteni.

9. Az eredeti dokumentum mikrofilmmel való helyettesítése.

Személyi feltételek: - ez alatt az értendő, hogy törvényekkel vagy rendeletekkel kell kijelölni olyan szervezeteket, intézményeket vagy személyeket, akik a mikrofilmezést foglalkozásszerűen végzik, és ezzel egyidejűleg biztosítani kell, hogy az ezen szervek által készített mikrofilmek az eredeti dokumentummal egyenértékűek legyenek. Ezen intézmények léte nem zárja ki, hogy mások is készítsenek mikrofilmeket, de ezek nem élveznek ilyen előnyöket, és a produktumok hitelesítésére szorulnak.

Tárgyi feltételek: - a mikrofilmeknek meg kell felelni az általános műszaki követelményeknek és biztosítaniuk kell az azonosíthatóságot. Ide tartoznak: teljességük, folyamatosságuk, hitelességük, olvashatóságuk; és mindezek formai igazolására a nyilvántartás szolgál. A hitelesítést hitelesítő kód jelzi.

Jogi feltételek: - a bíróságok a mikrofilmet az ún. "Szabad bizonyítékok" rendszerének megfelelően fogadják el. Az eredeti anyag bemutatásától a hitelesített mikrofilm tehát mentesít. Mikrofilmen meglévő bizonyíték ellen "ellen-bizonyíték" mikrofilm formában szintén benyújtható. Jogilag elképzelhető ugyanakkor, hogy a peres felek kölcsönösen elfogadják nem hitelesített mikrofilmen álló bizonyítékot is.

10. Megfelelő formában készült másolat ugyan teljes egészében helyettesíti az eredeti anyagot, megsemmisítése azonban időben korlátozva van, és az archívumok minden esetben maguk döntenek tárolási módszereikről.

További két javaslattal kibővítve az ajánlásokat, a Bizottság megküldte az UNESCO Titkárságának, és minden érdekeltnek, akiknek visszajelzéseit szolgálnak majd egy esetleges átdolgozás alapjául.

Egyiptom, Szíria és az Arab Liga Könyvtárának helyzete és modern törekvései

Khair ABDULWAHAB

A dolgozatnak nem az a célja, s nem is lehet, hogy párhuzamot vonjon az egyes arab népek társadalmi és kulturális viszonyai között. Nem is teheti, mivel az eltérő gazdasági és társadalmi, kulturális hagyományok más-más arculatot alakítottak ki az egyes országokban. Ami közös bennük, a gyarmatosítás okozta gazdasági és kulturális torzulások, a tudatlanság és az analfabétizmus, amely a gyarmatosítás éveitől kezdve a térség minden országára rányomta bélyegét.

A gyarmati iga lerázása időben és körülményeit tekintve más-más módon ment végbe az érintett országokban. Az új gazdasági, politikai és kulturális viszonyok sem azonosak, máskor és máshogy merültek fel a művelődés, ezen belül a könyvtárügy fejlesztésének kérdései. Végül nehezzé teszi az összehasonlítást, hogy nem minden országról állt elegendő forrásanyag a szerző rendelkezésére.

Mégis úgy érezzük, helyt kell adnunk a dolgozat közlésének, mivel éppen e térség könyvtárügyéről számottevő forrás áll a hazai szakemberek rendelkezésére.

AZ EGYIPTOMI NEMZETI KÖNYVTÁR

TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Az Egyiptomi Nemzeti Könyvtár az arab világ legrégebbi nemzeti könyvtára. Ali Mubarak oktatásügyi miniszter alapította 1870-ben, akit a korabeli egyiptomi tudósok között az egyik legkiemelkedőbb egyéniségként tartanak számon. A hatóságok egy régi palota alagsorát bocsátották a könyvtár rendelkezésére, melyet "Khedivial Library"-nek (Khedivi Könyvtár) neveztek el. Állománya kezdetben a mecsetekből, iskolákból és Wakuf (közalapítvány) irodákból összegyűjtött kéziratokból és könyvekből állt.

Ha az állomány eredetéből indulunk ki, akkor a "Katabkhane" (a könyvtár régi török elnevezése) több mint ezer esztendő, mivel egyik legnagyobb örököse annak a több száz köz- és magánkönyvtárnak, melyekben ezek a kéziratok és könyvek szétszórtan helyezkedtek el, akár Kairóban, akár pedig az akkori virágzó Iszlám Birodalom fővárosaiban.

1873-ban értékes európai könyvgyűjteményt adományozott a könyvtárnak a legelső "Egyiptológiai Társaság", amelyet 1836-ban alapítottak Kairóban.

Mivel a könyvtár állománya fokozatosan növekedett, 1889-ben az alagsorból átköltöztették a palota első emeletére. Hogy a láthatólag egyre növekvő gyűjtemény helyigényét biztosítsák, 1904-ben felpitették a jelenlegi épületet, melynek egyik szárnyát az "Arab Műemlékek Háza" foglalja el.

1904 óta a könyvtár díszes épülete, amely iszlám hatást mutat, s melynek több részlege Kairó régi negyedeiben helyezkedik el, sok arab és iszlám tudóst fogadott állandó látogatóként. Shada, Moritz, Grohmann, Taymour, Zahi, Pasha, Ahmed Laufti, El-Sayed, Tewfik el-Hakim és mások, kiváló orientalisták és arab tudósok osztoztak az intézmény célkitűzéseiben, s hasznosították, feldolgozták annak forrásanyagait.

Az arab és keleti kéziratok (több mint 70 000 kötet) és az arab papiruszok (3 000 db) mellett az egyéb források is számottevőek, mint pl. a változatos és érdekes inkunábulumok és a korai arabul nyomtatott könyvek. A könyvtár több mint fél évszázada aktív kiadója és közreműködője, közlője az Iszlám Liga eredeti kéziratok alapján összeállított műveinek.

Jelenleg a könyvtár mintegy egy millió kötetes állománnyal rendelkezik. A fokozódó igények kielégítésére már felépült az új, tágas épület a Nilus keleti partján, melynek felépítésére (a berendezést nem számítva) 1 400 000 egyiptomi forintot fordítottak. Az új helyen 20 000 m² terület áll rendelkezésre, ami 5 millió kötet elhelyezésére elegendő.

Az új épület terveit úgy alakították ki, hogy az magába foglalja a Nemzeti Könyvtárat, a Nemzeti Archivumot, a közkönyvtárat, az Arab Liga kiadóközpontját, a Modern Egyiptomi Történeti Dokumentációs Központot, a Bibliográfiai és a kiadványcsere központját.

A nemrégiben alakult Arab Liga Publikációs és Kiadó Központjának feladata kettős: egyrészt folytatja a könyvtár arab kéziratok kiadásának hagyományát, másrészt felneveli a kéziratkiadó fiatal nemzedéket.

1954-ben a könyvtár megkapta a kötelespéldány-jogot is. A rendelkezés értelmében a könyvtár az Egyiptomi Arab Köztársaságban megjelenő minden kiadványból tíz példányt kap.

Amellett, hogy a könyvtár az EAK Nemzeti Könyvtára, s mint ilyen ellátja a nemzeti könyvhagyaték és a tudományos dokumentáció őrzésének és továbbfejlesztésének feladatát, egyuttal nyilvános könyvtárként is működik. A szélesebb olvasóközönség igényeinek kielégítése érdekében 10 fiókkönyvtárat hoztak létre különböző kerületekben, a Kasz el-Nil kerületben működő Művészeti Könyvtáron kívül. (Ami a különböző országrészek közkönyvtári helyzetét illeti, az 1952-es forradalom után a helyi szervek az ország egész területén mindent megtettek a nyilvános könyvtárak alapítása és fenntartása érdekében.)

A könyvtár egyik fő feladata, hogy gondozza és kiadja az ősi, klasszikus arab műveket. Ismert szakemberek és tudósok közreműködése és felügyelete mellett valósi, enciklopédikus, irodalmi és történelmi művek láttak eddig is napvilágot.

A kötelezpéldány-jog lehetővé teszi, hogy a könyvtár 1955 óta közreadja az Egyiptomi Nemzeti Bibliográfiát, két sorozatban; az egyik az arab, a másik az idegen nyelvű kiadványokat tartalmazza. Mindkét sorozatnak indexe is van. Emellett a könyvtár egyéb bibliográfiákat is kiadott és kiad. Az Arab Világ Bibliográfiái (10 kötetben); Papirologia; Arab történelem; Rádió és Televízió; Zene, színház és film; Tagoro; Abbas Mahmud Al Akkad; Szocializmus.

Nyomtatványcsere

Az UNESCO 1963-as nemzetközi kulturális szerződése alapján, amelyet az EAK is aláírt, a Nemzeti Könyvtár Beszerzési és Csere Osztálya a következő feladatokat is ellátja:

- a) az országban levő állami és magán, kulturális és tudományos szervek által kiadott művek, nyomtatványok áttekintése ill. beszerzése és szak szerinti csoportosítása; ezekről bibliográfiai összeállításokat is készít;
- b) külön bibliográfiai jegyzék készítése a nemzetközi cseréhez használható kiadványokról;
- c) a könyvtár összekötő szerepet játszik a kiadványok cseréjében az egyes egyiptomi kulturális és tudományos szervek és más országok kulturális szervei és testületei között.

SZERVEZETI FELÉPÍTÉS

A könyvtárat a Főtanács igazgatja, a kulturális ügyek miniszterének elnökletével, a szabályzat alapján, amely meghatározza az általános ügyvitelt, valamint a könyvtárosok kinevezésének és előléptetésének módját. A könyvtár munkája három főosztály között oszlik meg:

- a) Technikai (raktári szolgálat) Főosztály:
  - beszerzés és csere;
  - katalogizálás és bibliográfia;
  - kéziratok (arab és keleti) gondozása.
- b) Olvasószolgálati Főosztály:
  - szállítás és raktározás;
  - olvasók felvilágosítása és kézikönyvtári szolgálat;
  - audiovizuális eszközök;
  - fiókkönyvtárak gondozása.

- c) Adminisztrációs Főosztály:
- személyzeti osztály; nyomda; kötetzet; mikrofilmezés és fénymásolás; jelenkori levéltár és az irodák.

A könyvtárban öt olvasóterem működik:

- a) központi olvasóterem (200 férőhely)
b) kéziratolvasó (50 férőhely) mikrofilmolvasókkal ellátva
c) kézikönyvtár (60 férőhely)
d) folyóiratolvasó (50 férőhely)
e) gyermek-olvasóterem (80 férőhely)

Katalógusok

A könyvtár valamennyi katalógusa cédulakatalógus. A katalógusok egyik csoportja az arab, a másik az idegen nyelvű gyűjtemények számára készült. Mindkét csoportban szerzői, cím- és szakkatalógus van. A könyvtárnak saját osztályozási rendszere van, a fiókkönyvtárakban és a nyilvános olvasótermekben azonban a Dewey-féle módszert használják, némi módosítással a vallás a filozófia, az irodalom, történelem és a földrajz osztályaiban, az arab olvasók igényeihez igazodva.

Rendszertelenül bár, de már megjelentetett a könyvtár néhány nyomtatott katalógust. Az 1938-as állománnyal bezárólag tárgyszó-katalógusok jelentek meg (8 kötetben), a következő tárgykörökben: regény és dráma, történelem, földrajz és térképek, irodalom, vallás, kézműipar. Ezen kívül megjelentette a könyvtár a következő katalógusokat: Egyiptom tárgyszó-katalógusa (3 kötet); Arab kéziratok címkatalógusa 1936-tól 1955-ig; Perzsa kéziratok címkatalógusa 1936-ig.

A KÖNYVTÁR MODERN TÖREKVÉSEI

év	szerzeményezés	olvasók	kölcsönzők	forgalom
1952	15 027	73 759	29 946	510 005
1967	44 715	224 393	65 807	1 313 285

Bár a könyvtár régóta érzi a szolgáltatásaira fordítható pénzüsszegek elégtelenségét, a fenti adatokból láthatóan állománya emelkedik, olvasóinak száma pedig jelentősen megnövekedett.

A jövőben a Nemzeti Könyvtár megkísérli ellátni nemzeti könyvtári szerepét, amely szoros kapcsolatba hozza az egyetemi, a tudományos-, szak-, közművelődési és az iskolai könyvtárakat, s ezért egyben könyvtártudományi és módszertani központ is. A könyvtár szolgáltatásait úgy kell szervezni, hogy azok kielégítsék a tudósok, az olvasók különféle csoportjainak és rétegeinek igényét. A szolgáltató helyeket úgy kell tervezni, hogy azok földrajzilag a városi és falusi településeket egyaránt felöleljék.

Ezen belül a Nemzeti Könyvtárnak a jövő feladataira kell fordítania a fő gondot. Tervbe vették a kéziratok gyűjtemények és könyvek tanulmányozását, további gyűjtését és katalógizálását. A Nemzeti Könyvtár elkészítette a kéziratok teljes jegyzékét és 1970-ben elkészült az új könyvkatalógus az összes nyomtatott beszerzéssel együtt. Az egyéni olvasótermek a humán tárgyak, a társadalomtudományok, a biológia és a fizikai tudományok számára már megnyitottak. Elkezdődött a folyóiratok, az ENSZ- és az állami okiratok, valamint a térképek dokumentációja is.

A könyvtár korszerű törekvései között szerepel a Különleges Gyűjtemények Részlegének létrehozása is. A zenével, művészettel, a gyermekekkel, munkásokkal, vakkokkal stb. kapcsolatos részlegek olvasószolgálati tevékenységük mellett irodalomlemzést és szótárszerkesztést is végeznek majd. Az olvasószobák a kísérleti laboratóriumok szerepét is ellátják és közzéteszik az eredményeket.

Az újonnan alakult közkönyvtári szolgálat átveszi a Nemzeti Könyvtártól azt a feladatot, hogy a megyékben a megyei tanácsok illetékes szerveivel együttműködve előmozdítja a közkönyvtári szolgáltatások fejlődését. Tervbe vették, hogy minden megyeszékhelyen központi közkönyvtárat hoznak létre mintegy 100 000 kötetes állománnyal, képesített és gyakorlattal rendelkező könyvtári személyzettel. Ezek a könyvtárak gyűjtik a megyére vonatkozó irodalmat és elősegítik a közkönyvtári szolgáltatásokat a városi és falusi fiókkönyvtárakon és állomásokon keresztül.

A Bibliográfia és Publikációcsere Központja képessé teszi a Nemzeti Könyvtárat az évenkénti publikációk megjelentetésére. A kiadványcserét nemzeti alapon szervezik meg, és olyan sok külföldi intézménnyel veszik fel a kapcsolatot, amennyivel csak lehetséges.

SZÍRIA KÖNYVTÁRÜGYE

Szíria könyvtárügye még közepes szinten mozog, bár az ország igen jelentős kulturális hagyományokkal rendelkezik. Általában a nagy városokban található a könyvtárak és a kulturális központok. Így Damaszkuszban az Egyetemi Könyvtár, a Nemzeti Könyvtár (El Zaheriya), a Művelődési Központ, Aleppóban az Egyetemi Könyvtár, a Nemzeti Könyvtár, az Awkaff Könyvtár, egyéb művelődési központok és a Nemzeti Múzeum. Rama-ban és Homs-ban ugyancsak több művelődési központot találhatunk.

Az ország gazdasági fejlettségében, történelmében és mai helyzetében kell keresni azokat az okokat, amelyek miatt még megoldandó feladat egy korszerű, a társadalmi igényeknek megfelelő könyvtárügy megteremtése.

A társadalom részéről sürgetően jelentkezik az igény a könyvtári ellátás iránt, s ugyanakkor arról is meggyőződhetünk, hogy az adott lehetőségek között a művelődésügy illetékeseinek elhatározott szándéka kielégíteni ezeket az igényeket. Fontosnak és alapozó jellegűnek ítélik a könyvtárak szerepét, s csak az anyagi nehézségek és a háborus viszonyok akadályozzák a jelentősebb fejlesztést.

A Művelődésügyi Minisztériumhoz csak a művelődési központok keretében működő közművelődési könyvtárak és a damaszkuszi, illetve az aleppói nemzeti könyvtár tartozik. Az utóbbi csak nevében nemzeti, gyakorlatilag városi könyvtárként működik. Az előbbi is csak az összpontosított történelmi kéziratgyűjtemény őrzésére szorítkozik. Vannak tervek a nemzeti könyvtár fejlesztésére, új elhelyezésére, de a háborus viszonyok miatt mindezek elodázódtak. Nincs nemzeti bibliográfia (a kötelespéldányokat a Tájékoztatási Minisztérium kapja, s ezek a könyvtárakba már nem jutnak el), nincs központi katalógus, s más központi szolgáltatások sem léteznek. A 12 000 kötet kézirat mellett a 60 000 kötetes gyűjtemény az iszlám világra, az arab kultúrára és Szíriára vonatkozó anyagot tartalmaz. A kéziratok konzerválására, restaurálására nem fordítanak sok gondot, de minden darabról fotokópiát készítettek.

A közművelődési könyvtári ellátást a művelődési központok keretében szervezték meg. Jelenleg 32 ilyen központ működik, de a tervek szerint még 218-ra van szükség. A könyvtári szolgáltatások reggel nyolc órától este nyolcig bárki számára hozzáférhetők, de a kisebb központokban a napi nyitvatartás csak nyolc óra.

A központok sokirányú kulturális tevékenységet fejtenek ki. Feladataik közé tartoznak az ismeretterjesztő előadások, előadássorozatok, filmvetítések, közhasznú tanfolyamok, művészeti csoportok, kiállítások, nyelvtanfolyamok stb. szervezése. Érdekes azonban, hogy a művelődési központok könyvtárai 80 %-ukban új alapításúak, melyeket többnyire 1958 után szerveztek.

Működésüket tekintve ezek a könyvtárak zárt polcos rendszerben üzemelnek, nincs egységes könyvtári ügymenet (talán csak a Dewey-rendszer alkalmazásában és a betűrendes szak- és címkatalógus szerkesztésében egységesek), nem igazodnak a nemzetközi szabványokhoz (a cédulaméret is szinte könyvtáranként változik), nincs központi könyvtárellátás. Az állományok is még szegényesek, s a gyarapodás üteme sem kielégítő. Ugyanakkor a könyvtárak kihasználtsága magas. Nem is annyira a kölcsönzés jellemző rájuk, hanem a helybenolvasás. Az aleppoi könyvtár ünnepnapon is reggeltől estig zsufolt. A látogatók túlnyomó többsége a különféle szintű oktatási intézmények hallgatóiból tevődik össze. A művelődési központok letéti ellátásban részesítik a környék falvait is; erre a célra keskenyfilm vetítővel felszerelt művelődési autóbustt üzemeltetnek.

Az egyetemi könyvtárak a Felsőoktatási Minisztériumhoz tartoznak. Ezért szervezett kapcsolat nincs is köztük és a közművelődési könyvtárak között, (A kapcsolat kialakulását nehezíti, hogy nincs központi módszertani szerv, és nincs szakmai egyesület.) Az egyetemi könyvtárak ellátottsága sokkal jobb, mint a közművelődési könyvtáraké. Mind a damaszkuszi, mind az aleppoi egyetemen a gyorsabb fejlődés jelei mutatkoznak. Az újabban szervezett karok új épületeiben már nagyon szép elhelyezéshez jutottak a könyvtárak. Pl. a damaszkuszi kémiai kari könyvtár, vagy az UNESCO-segéllyel épült műszaki kar könyvtára, Aleppóban az orvosi kar könyvtára, de ezekre is rányomta bélyegét egyrészt a szabadpolctól való félelem (a könyvtáros anyagilag felelős minden elveszett könyvért), másrészt a még nem kielégítő állomány és könyvtári technológia. Ami a folyóiratokat illeti, állományuk még gyenge. Pl. a damaszkuszi központi könyvtárban 600, a nagyobb kari könyvtárakban csak 50 folyóiratféleség található.

Sziriában nem folyik az egyetemen könyvtárosképzés. 1970-ben létesítettek ugyan egy könyvtártanszéket, de egyetemi végzettségű könyvtáros szakemberek hiányában és jól képzett oktatók nélkül ez csak három hónapig működhetett.

A sziriai könyvtárügy fejlesztése érdekében megoldandó probléma még:

1. Tekintve, hogy Sziriában több minisztérium fennhatósága alá tartoznak a különféle könyvtárak (Művelődésügyi Minisztérium, Felsőoktatási Minisztérium, Tájékoztatásügyi Minisztérium stb.), célszerűnek látszik, hogy olyan központi szervet, hatóságot vagy tanácsot hozzanak létre, mely a könyvtárügy problémáit egységben látja, összehangolt fejlesztési terveket hagy jóvá, esetleg a szakmai felügyeletet is gyakorolja.

2. A könyvtárak és a művelődés más intézményeinek szoros együttműködésére van szükség, hogy egymás hatását kölcsönösen felerősítsék.

3. A hiányzó Nemzeti Bibliográfia megjelentetése és a Központi Katalógus megjelentetése, valamint a könyvtárközi kölcsönzés központosított megszervezése is várat még magára.

4. Az országos szakkönyvtári funkciót ellátó egyetemi, illetve más könyvtáraknak közvetlen kooperációs kapcsolatba kell lépni a szakterületükön működő kutatóintézeti vagy vállalati szakkönyvtárakkal.

5. A lakóhely szerinti könyvtári ellátást a művelődési központokba telepített könyvtáraknak kell ellátniuk. Természetes, hogy az egyes nagyvárosok köré kell kiépíteni az egyes könyvtári hálózatokat.

6. A könyvtárak megfelelő működéséhez a könyvtárosképzés és továbbképzés mindenképpen szükséges, legalábbis középfokon.

7. Szükséges lenne a könyvtárosság mint hivatás elismerése, valamint a könyvtárosok szakmai tudatának fejlesztése érdekében megalakítani a sziriai könyvtárosok egyesületét, mely fóruma lehetne a szakmai vitáknak, a különféle könyvtár típusokban dolgozó könyvtárosok véleménycseréjének és az egységes szakmai álláspont kialakításának. Éppen a könyvtárosegyesületen keresztül lehetne tovább erősíteni a szir könyvtárügy már eddig is jó külföldi kapcsolatait.

8. A könyvtári szolgálat fejlesztése érdekében sürgető lenne eltörölni azt a rendeletet, amely szerint minden egyes elveszett könyvet a könyvtárosnak kell megfizetnie, s általánosan bevezetni a szabadpolcos rendszert.

9. A sziriai könyvtárügy problémáit a szir könyvtárosoknak kell megoldaniuk. Nagyobb szabású fejlesztési program kidolgozása esetén azonban szükség van külföldi szakértők bevonására, legalábbis konzultánsi minőségben.

10. Ami az iskola és a könyvtár kapcsolatát illeti, az egész világon, így Szíriában is a könyvtárat használók nagyobbik része a különféle iskolák tanulóból tevődik ki. Éppen ezért törekedni kell arra, hogy minél közelebb kerüljön egymáshoz e két kulturális intézmény, és egyaránt szolgálják az oktatási és az általános művelődési feladatokat.

AZ ARAB LIGA KÖNYVTÁRA

1946-ban az Egyiptomi Arab Köztársaság fővárosában megalapították az Arab Liga Könyvtárát - az Arab Liga megalakulásával egyidőben. Kezdetben egy régi épületben foglalt helyet az arab országokból összegyűjtött néhány száz mű. A hatvanas évek elején az Arab Liga új épületének II. emeletén a könyvtár tágas teret kapott, mely egy nagy teremből, 10 kisebb olvasóteremből és számos raktári helyiségből áll.

A KÖNYVTÁR CÉLJAI:

1. Az Arab Liga Titkársága által szabott politikai, gazdasági és kulturális irányvonalak gyakorlatban való végrehajtására törekszik, melyek az arab társadalom fejlődését szolgálják.

2. Egyetemes tájékoztatási központként is működik, melynek az egyik fő feladata, hogy felvilágosítást nyújtson az Arab Liga munkájáról.

3. Az arab népek régi, de főleg modern történelmének: politikai, gazdasági és földrajzi tényezőkről szóló forrásmunkáinak lelőhelye. Ezen a téren kielégítő forrásokat biztosít elsősorban a kutatók és szakemberek számára.

4. Olyan forrásmunkák is találhatóak a könyvtárban, melyek az Arab Liga dolgozóinak munkájához nyújtanak segítséget.

5. A nemzeti, de főként a nemzetközi jog és törvények forrásait összegyűjti és kellő gondossággal szakmai és földrajzi szempontok szerint raktározza.

6. Az arab és más civilizációkról kiadott műveket gyűjti, hogy az e téma iránt érdeklődő olvasóknak és az Arab Liga dolgozóinak segítségére legyen.

7. Alapkönyvtárnak tekinthető az Arab Liga egyes arab országokban levő szervei könyvtárainak számára, azoknak egyben könyvtárügyi központja is.

BESZERZÉS, ÁLLOMÁNY

A könyvtár az állomány gyarapításánál, új anyagok beszerzésénél, vásárlásánál javaslatait a Végrehajtó Bizottság elé terjeszti, miután tanulmányozta a következő forrásokat: kiadói listákat, más könyvtárak katalógusait, nemzeti bibliográfiákat, külföldi és arab szakfolyóiratokat és saját olvasóinak javaslatait.

A könyvtár költségvetéséből az új kiadványok beszerzésére fordítható összeg tekintélyes és kielégítő. A könyvtárnak módjában áll valutában vagy egyiptomi fontban fizetni.

Jelenleg 30 000 kötet és 50 folyóirat található a könyvtárban. A könyvtári állomány felosztása a következő:

1. Az arab államok és a nemzetközi szervezetek nyomtatványai:

a) A tagállamok hivatalos nyomtatványai: újságok, közlönyök, szerződések, törvénygyűjtemények és az Arab Liga nyomtatványai.

b) Az ENSZ, nemzetközi szervek, szervezetek és kongresszusok néhány nyomtatványa, az ENSZ évkönyvei, valamint annak nemzetközi szerződésgyűjteményei.

2. A könyvek és a források:

a) Mivel a könyvtár speciális (szak-) - nem közkönyvtár -, a nemzetközi és az arab ügyekkel foglalkozó kutatók számára lehetőleg minél több művet igyekszik biztosítani, amelyek az ezirányú érdeklődést kielégítik.

b) Nemzetközi évkönyvek, lexikonok, szótárak, atlaszok, és azoknak a bibliográfiai jegyzékei.

c) Nemzetközi és arab vonatkozású történelmi és földrajzi különgyűjtemények. Minden egyes arab országnak különálló gyűjteménye van.

d) Nemzetközi, diplomáciai kapcsolatokkal, törvényekkel és jogokkal foglalkozó művek, melyek tájékoztató, kulturális, gazdasági és politikai vonatkozásúak.

e) Vallással, pszichológiával, szociológiával, joggal, közigazgatással, közgazdasággal ... stb. foglalkozó kiadványok.

3. Folyóiratok:

A könyvtárnak még nincs külön folyóirat osztálya, de tervbe vették a folyóiratok, hírlapok és napilapok rendszerezését, valamint külön részlegbe való elhelyezését. Minden egyes folyóiratról majd külön tájékoztatót adnak ki.

FELDOLGOZÁS

A könyvtár a Dewey-féle osztályozási rendszert használja, némi módosítással az arab világ, az arab kultúrát illetően. A módosítást egyre mélyebben alkalmazza olyan fontos arab vonatkozású témákban és anyagokban, amelyeket az idegen osztályozási rendszerek mellőznek. Jelenleg arra törekszik a könyvtár, hogy egységes rendszert alakítson ki a témák alcimeire vonatkozóan, melyek alapján a jövőben szakkatalógust lehet készíteni a könyvek és folyóiratok tartalmáról.

A katalógusok

Betűrendes kartonrendszerű főkatalógus készült a könyvtár állományáról. A főkatalógus három katalógusból áll: szerzői, cím és téma szerinti szakkatalógusból. A könyvtár időközönként áttekinti és ellenőrzi a katalógust. Az állományról a következő jegyzékeket készítette a könyvtár:

a) Az új szerzeményekről idáig 15 jegyzéket készített.

b) A fontosabb témákról, anyagokról speciális összeállításokat készít.

6. A könyvtárak megfelelő működéséhez a könyvtárosképzés és továbbképzés mindenképpen szükséges, legalábbis középfokon.

7. Szükséges lenne a könyvtároság mint hivatás elismerése, valamint a könyvtárosok szakmai tudatának fejlesztése érdekében megalakítani a sziriai könyvtárosok egyesületét, mely fóruma lehetne a szakmai vitáknak, a különféle könyvtár típusokban dolgozó könyvtárosok véleménycseréjének és az egységes szakmai álláspont kialakításának. Éppen a könyvtárosegyesületen keresztül lehetne tovább erősíteni a szir könyvtárügy már eddig is jó külföldi kapcsolatait.

8. A könyvtári szolgálat fejlesztése érdekében sürgető lenne eltörölni azt a rendeletet, amely szerint minden egyes elveszett könyvet a könyvtárosnak kell megfizetnie, s általánosan bevezetni a szabadpolcos rendszert.

9. A sziriai könyvtárügy problémáit a szir könyvtárosoknak kell megoldaniuk. Nagyobb szabású fejlesztési program kidolgozása esetén azonban szükség van külföldi szakértők bevonására, legalábbis konzultánsi minőségben.

10. Ami az iskola és a könyvtár kapcsolatát illeti, az egész világon, így Szíriában is a könyvtárat használók nagyobbik része a különféle iskolák tanulóiból tevődik ki. Éppen ezért törekedni kell arra, hogy minél közelebb kerüljön egymáshoz e két kulturális intézmény, és egyaránt szolgálják az oktatási és az általános művelődési feladatokat.

AZ ARAB LIGA KÖNYVTÁRA

1946-ban az Egyiptomi Arab Köztársaság fővárosában megalapították az Arab Liga Könyvtárát - az Arab Liga megalakulásával egyidőben. Kezdetben egy régi épületben foglalt helyet az arab országokból összegyűjtött néhány száz mű. A hatvanas évek elején az Arab Liga új épületének II. emeletén a könyvtár tágas teret kapott, mely egy nagy teremből, 10 kisebb olvasóteremből és számos raktári helyiségből áll.

A KÖNYVTÁR CÉLJAI:

1. Az Arab Liga Titkársága által szabott politikai, gazdasági és kulturális irányvonalak gyakorlatban való végrehajtására törekszik, melyek az arab társadalom fejlődését szolgálják.

2. Egyetemes tájékoztatási központként is működik, melynek az egyik fő feladata, hogy felvilágosítást nyújtson az Arab Liga munkájáról.

3. Az arab népek régi, de főleg modern történelmének: politikai, gazdasági és földrajzi tényezőkről szóló forrásmunkáinak lelőhelye. Ezen a téren kielégítő forrásokat biztosít elsősorban a kutatók és szakemberek számára.

4. Olyan forrásmunkák is találhatóak a könyvtárban, melyek az Arab Liga dolgozóinak munkájához nyújtanak segítséget.

5. A nemzeti, de főként a nemzetközi jog és törvények forrásait összegyűjti és kellő gondossággal szakmai és földrajzi szempontok szerint raktározza.

6. Az arab és más civilizációkról kiadott műveket gyűjti, hogy az e téma iránt érdeklődő olvasóknak és az Arab Liga dolgozóinak segítségére legyen.

7. Alapkönyvtárnak tekinthető az Arab Liga egyes arab országokban levő szervei könyvtárainak számára, azoknak egyben könyvtárügyi központja is.

BESZERZÉS, ÁLLOMÁNY

A könyvtár az állomány gyarapításánál, új anyagok beszerzésénél, vásárlásánál javaslatait a Végrehajtó Bizottság elé terjeszti, miután tanulmányozta a következő forrásokat: kiadói listákat, más könyvtárak katalógusait, nemzeti bibliográfiákat, külföldi és arab szakfolyóiratokat és saját olvasóinak javaslatait.

A könyvtár költségvetéséből az új kiadványok beszerzésére fordítható összeg tekintélyes és kielégítő. A könyvtárnak módjában áll valutában vagy egyiptomi fontban fizetni.

Jelenleg 30 000 kötet és 50 folyóirat található a könyvtárban. A könyvtári állomány felosztása a következő:

1. Az arab államok és a nemzetközi szervezetek nyomtatványai:

a) A tagállamok hivatalos nyomtatványai: újságok, közlönyök, szerződések, törvénygyűjtemények és az Arab Liga nyomtatványai.

b) Az ENSZ, nemzetközi szervek, szervezetek és kongresszusok néhány nyomtatványa, az ENSZ évkönyvei, valamint annak nemzetközi szerződésgyűjteményei.

2. A könyvek és a források:

a) Mivel a könyvtár speciális (szak-) - nem közkönyvtár -, a nemzetközi és az arab ügyekkel foglalkozó kutatók számára lehetőleg minél több művet igyekszik biztosítani, amelyek az ezirányú érdeklődést kielégítik.

b) Nemzetközi évkönyvek, lexikonok, szótárak, atlaszok, és azoknak a bibliográfiai jegyzékei.

c) Nemzetközi és arab vonatkozású történelmi és földrajzi különgyűjtemények.

Minden egyes arab országnak különálló gyűjteménye van.

d) Nemzetközi, diplomáciai kapcsolatokkal, törvényekkel és jogokkal foglalkozó művek, melyek tájékoztató, kulturális, gazdasági és politikai vonatkozásúak.

e) Vallással, pszichológiával, szociológiával, joggal, közigazgatással, közgazdasággal ... stb. foglalkozó kiadványok.

3. Folyóiratok:

A könyvtárnak még nincs külön folyóirat osztálya, de tervbe vették a folyóiratok, hírlapok és napilapok rendszerezését, valamint külön részlegbe való elhelyezését. Minden egyes folyóiratról majd külön tájékoztatót adnak ki.

FELDOLGOZÁS

A könyvtár a Dewey-féle osztályozási rendszert használja, némi módosítással az arab világ, az arab kultúrát illetően. A módosítást egyre mélyebben alkalmazza olyan fontos arab vonatkozású témákban és anyagokban, amelyeket az idegen osztályozási rendszerek mellőznek. Jelenleg arra törekszik a könyvtár, hogy egységes rendszert alakítson ki a témák alcimeire vonatkozóan, melyek alapján a jövőben szakkatalógust lehet készíteni a könyvek és folyóiratok tartalmáról.

A katalógusok

Betűrendes kartonrendszerű főkatalógus készült a könyvtár állományáról. A főkatalógus három katalógusból áll: szerzői, cím és téma szerinti szakkatalógusból. A könyvtár időközönként áttekinti és ellenőrzi a katalógust. Az állományról a következő jegyzékeket készítette a könyvtár:

a) Az új szerzeményekről idáig 15 jegyzéket készített.

b) A fontosabb témákról, anyagokról speciális összeállításokat készít.

- c) Külön jegyzékeket készít a könyvtár a nemzetközi kongresszusok anyagáról.
- d) 1965-ben az Arab Könyv Kiállítása alkalmából, ahol az Arab Liga Főtitkárságának a kiadványait állították ki, a kiadványokról külön jegyzék készült.
- e) Külön összeállítás készült a kutatómunkát szolgáló forrásokról.

A TÁJÉKOZTATÁS ÉS AZ OLVASÓSZOLGÁLAT

A könyvtár dolgozói mindent megtesznek, hogy az olvasók igényeit könnyen és gyorsan kielégítsék. Sokszor telefonon keresztül is adnak választ a különböző kérdésekre. A könyvtár olvasótermei összesen 40 olvasó számára biztosítanak helyet. A könyvtár - szakkönyvtár lévén - inkább a magas minőségi szint elérésére törekszik, mint mennyiségire. Látogatói közé csak az adott területtel foglalkozó szakemberek tartozhatnak: tudósok, kutatók, egyetemi vagy főiskolai tanárok, esetleg diákok. Ugyancsak rendszeresen látogatják az Arab Liga Titkárságának dolgozói és külföldi szakemberek is.

A könyvtár állományából azonban csak az Arab Liga Titkárságának dolgozói kölcsönözhetnek, a többiek viszont csak kivételes esetekben.

A könyvtár rendszeres kiállításokat rendez tágas kiállítási termében.

Az olvasószolgálat szükség esetén a könyvtárközi kölcsönzést is igénybe veszi.

A KÖNYVTÁR MODERN TÖREKVÉSEI

A könyvtár a következő célokat tűzte maga elé:

1. A kapcsolatok és az együttműködés szélesítésére és elmélyítésére törekszik az Arab Világ nagy könyvtárai - jelentős "kulturházaik" - és az Arab Liga Könyvtára között.
2. Mivel a könyvtár az Arab Liga Titkárságának egyik legfontosabb részlege, a ráháruló tájékoztatási, tudományos és kulturális feladatokat megfelelő színvonalon kívánja ellátni.
3. A könyvtár vezetősége tudatában van annak, hogy ma már egyre komolyabb tudományos feladatokkal kell szembenéznie. Ezért a külföldi partnerekkel is kapcsolatokat teremt és fokozza az együttműködést.
4. A jelentősebb arab könyvtárakkal együttműködve, célja összeállítani egy Egységes Arab Bibliográfiát az arab világban kiadott művekről, és egy szakbibliográfiát, ugyancsak az arab világban megjelent kiadványokról.
5. Az arab könyvtárakról és levéltárakról ismertető prospektusok összeállítása és kiadása.
6. Az arab kulturális intézményekkel együttműködve egységes statisztikák, valamint katalógusok és
7. osztályozási rendszerek összeállítása, arra törekedve, hogy fontosságánál fogva a könyvtárügy színvonalát fejlessze, és szélesítse az olvasószolgálatot.